kincstár' kiürült állapotja, Syria' helyzete, melly a' pillanatnyi megnyugtatás mellett is kétes, és nem csak részinti elégületlenség, hanem az ujanszerzett tartomány' valamennyi népeié által is veszélyel látszik fenyegettetni, végre *Ibrahim* basa' harczszomjának 's atyja' becsvágyának korlátot fognak vetni 's mindkettőt hajlandóvá teendik, hogy nem ügyelvén mindazon bujtogatásokra, mellyek netalán kivülről jönnenek, méltányos föltételek alatt nyugton maradjanak. *(Allg. Zeit.)*

Alexandriai, sept. 16káról szóló tudósítások szerint *Mehemed Ali*, függetlenségi terveivel jelenleg fel látszik hagyni. Adóját a' szultánnak fizeti, rendelésecket tévén e' felöl Anastasy és Pastré kereskedőházakkal, mellyek 900,000 tallerról szóló váltóleveleket küldenek Konstantinapolyba, 's az értéket pamutban kapják meg. Az *Echo de l' Orient* sept. 22ről szóló legujabb száma is bizonyítja az adó' megküldetését. Mehemed Ali sept. 15kén hajóhadára szállott, mellyen csak két-három nap maradni 's ázatan Rosetten át Cairoba menni szándekozott. Ugy látszik, a' Senaarban nem rég föltfedezett aranybányákat akarja müveltetni, de ez a' *Journal de Smyrne* szerint, részint a' megkivántató költségek, részint a' Felső-egyiptom' azon részebeni lakosok' felingerült hangulata miatt, nagy nehézségekkel van összekapcsolva.

Smyrnai tudósítások szerint az angol hajócsapat a' kapudan basa' hajóhadával egyesült 's a' déli görögtenger felé vevé utját. *Jupiter* franczia sorhajó, mellyen *Gallois* ellenadmiral' lobogója függ, 17kén Tunisba ment, innen Toulonba vitorlázandó.

Egy levél szerint az *Allg.*-Z.ban Konstantinápolyból sept. 18dikáról: Nagybritannia és a' magas porta közt Persia ellen, véd- és támadási szövetség köttetett.

Amerika.

Báró *Marschall* generalőrnagy, ausztriai cs. rendkivüli követ és teljeshatalmu minister az éjszakamerikai egyesült statusok' kormányánál, august. 27kén Uj-Yorkba érkezett.

Egy uj-yorki hirlap ajánlja az amerikai hajók' és hajójavak' mindazon tulajdonosinak, kik a' franczia hajócsapat által a' mexicoi kikötőkbe nem bocsáttatnak, hogy az e' miatt vallott kárt bebizonyithatólag jegyezzék föl, mivel a' franczia kormányhoz erre nézve alkalmasint kárpótlási követelések fognak intéztetni.

Egy levél, a' *Times*' sept. 29kéről szóló számában, Mexicoból julius' 26káról tettlegi ellenségeskedések' kitöréséről szól a' francziák és mexicoiak közt. Az előbbiek a' turpami kikötőben partra akartak kelni, de az ott *Cos* general alatt állott mexicoi hadseregtől visszaüzettek.

Uj-York, sept. 8. Egy hajó, melly sept. 3kán érkezett ide, fontos hireket hozott Rio Grande do Sulból. Az ifju császár' generaljai teljesen megverettek. 1800 emberből álló hadok *Bento Manuel* és *Neto* republicanus generaloktól olly egészen tönkre tétetett, hogy csak 30 ember, közök *Barretto*, *Cunha* és *Calderon* vezérek kerülék el a' vérfürdőt. A' lázadók tetemes hadi pénzárt nyertek. Ezen tartományban — mint mondják — a' monarchia' ügye halálos döfést szenvedett. Barretto és Cunha Rio de Janeiroban hadi tanács' elébe fognak állittatni.

Elegy.

Az *Allgemeine Zeitung*' triesti levelezője ezt irja sept. 30ról: „Örvendek, önnel azon fontos hirt közölhetni, hogy ő felsége az orosz császár Bajorországban létekor parancsot adott a' görög kölesön' harmadik sorának (series) folyamatba-tételére. Nem szenved kétséget, hogy *Lajos* király nagy befolyást gyakorolt e' határozatra, és igy e' fejedelem uj igényt szerzett magának Görögország' hálájára."

Ő Felségök az orosz császár és császárné, ugyszinte *Maria*, *Olga* és *Alexandra* nagyherczegnők oct. 2kán esti 7 órakor oroszországbai visszautaztokban, a' poroszi koronaörökös ő fensége' kiséretében, Stettinbe érkeztek, hol is a' legünnepélyesebben fogadtattak.

Magyar hirlapok' heti szemléje.

Oct. 1 — 7.

Az *Athenaeum*ban „Traján' müvei az Al-Dunán" *Vásárkelyi* Pálról, rövid de tartalmas és megolvastatást érdemlő eredeti czikkely. — Utóbb „játékszini krónika" czim alatt gyönyörü nyilatkozásokat olvasunk a' trieeps redactiótól. Azt mondják t. i. itt ezen urak (csekély szemelyemet érdeklőleg, mihez egyedül lehet itt nekem közöm) Iszár, hogy a' ki valamelly hirlapba rendes fizetésért critieákat ir, az „zsoldos critieus", és ez synonimon ezzel: „kötelessége neki, zsoldja' elvesztése alatt ragalmakat irni." — 2-szor, hogy nekem, kit 25 ur ezen itt idézett szavaival 's ragalmával az egész értelmesb olvasó közönség' tudtára érdekelt, kár volt ezen kis, ártatlan és épen nem becsületgázló insinuatiot bölcs hallgatással el nem mellőzni 's keresgofavval, mint bizonyos urak a' gazembert, zsebbe nem dugni, mert „hogy kire volt czélzas, azt 25 örön kivül senki sem tudhatá bizonyosan." — 3-szor végre, a' mi leggyönyörübb, azt is mondják itt ezen urak, hogy 25 ur, ki engemet „zsoldos ragalmazónak" mondott 's ezért a' „gazembert" mint aequivalenst kapta vissza, tréfálódhatik és hallgathat, mert „ő a' gazember czim ellen a' névtelenség' pajzsa alatt jól van védve." — Illyen elvü és illyen loyalitasu emberek, azt tartom én, örökre elvesztették jogukat, a' becsület' dolgában itélhetni. Ő legalább ezen vallomással tökéletesen ki vagyok elégitve a' rám kenetni akart „zsoldos ragalmazóert"; 's most, hogy legkisebb irományom se lege alatt még gazembereket is védenek, nem csak felhahogy minden, hozzájok akarmelly időben intezett privát leveleimet (mindössze sem lesz sok) adják ki, töketesen meg levén győződve, hogy ha azokból nagy erőszakkal ki lehetne is némi értelemben facsarni azt, hogy én ezelőtt 9 — 10 hónappal, midőn meg a' Hirnökneі uj valek 's annak tendentiajat teljesen nem ismértem, e' lapnál „elvcim' és nezeteim' ellenére csupán ellelmi szükségből irtam," soha, de soha sem lesz bebizonyitható az, hogy en e' szemleben (mert csak erről, nem pedig forditásaimról lehet szó) valaha köteles valek „zsoldom' elvesztése alatt ragalmakat irni." Különösen 's legközelebb pedig kérem *Bajza* urat, bocsássa közre azon három levelet, mellyet hozzá általam itt alól közlött két levelére ezelőtt 8—9 hónappal Pozsonyból intéztem*). Ezen közrebocsátással, ugy vélem, tartozik B. ur, miután a' dolgot biró elől, hova en vinni akartam, a' publicum' elejébe hozta 's ennek iteletét, az en kihallgattatásom előtt, ő, a' vádlott, saját ügyében praeoccupálni elég — nem lelek szót ennek kifejezésére — mi volt. De közölje, ismétlem, Bajza ur e' három levelet egyszerre, egeszen, 's ugy mint en az övét, azaz minden commentarius nélkül, hadd legyek en sajat, négy szemközti szavaimnak legelső 's legilletőbb magyarázója, 's ne szemnyczcze be magát ő, az ügyved, újolag olly iteletelőzessel 's birómegvesztegetéssel, melly minden igazságszerető és tudó ember előtt egy jókora falsificatioval bizonyosan felér. —

A' *Figyelmező*' e' heti számában Békeházi Innocent munkájának: Ignz e, hogy mindenben hátra vagyunk? igen alapos és a' tárgy' elességeihez képest nemesen-szelid 's igen okosan-rövid birálatat kezdi meg *Warga* János. — Utóbb a' redactio folytatja zajgásait, mellyek' egyes czáfolgatásába 's igazitgatásába ismét és ismét nem bocsátkozom, mert *itt* nem is bocsátkozhatom 's mert legkevesbbé sem *szükség* azokba bocsátkoznom. Hiszen a' publicum bírja az adatokat, birja czen erősznkolt ráfogásoknak, elcsavarásoknak, gyanusitásoknak 's egész' a' képtelenig menő kisebbiteseknek teljes kulcsát. Ugyanazon Csató, kinek 9 hónappal ezelőtt *Schedel*, hogy többet ne említsek, a' Figyelmezőben ezt irá: „Cs., kit mint philologust a' publicum ismer és becsül, mint novellistát szeret," — itt e' zajgásokban, *ugyanezen* urak által ugy állittatik és állittatek elő, mint a' legbutabb, leggonoszabb és legsemmibb ember; miért? - mert e' nehány hónap óta a' szemle folytatásban a' szemleiró lefutta ezen urak' fejérül a' nimbust 's öket a' magok' literatori középszerüségökben 's kártekony pártosságokban állitotta elő, okokra, factumokra 's a' publicum' köz igazságérzetére épitve állításait; és miért meg? azért, mert a' szemleiró *mérsékelt* politicai nézetenek sikerrel véd, ők pedig, mint minden tekszeg és pártos ember egyik vagy a' másik tekintetben, sárak. — De ezen mi nem segithetünk; mi egymast soha meg nem terithetjük; ezt már a' szereposztó sors akarta igy. Nekem e' szemleben azon szerep jutott, hogy a' hirlapokban elő forduló fontosb tárgyak felett belátasom szerint a' leghivebb 's a' közre nézve legüdvösebb igazságokat minden kimezes és leplezes nélkül mondjam el; nekik pedig e' zajgásokban az, hogy azért engemet legjobb erejök szerint kisebbiteznek, gyanusitsanak, ragalmazzanak. Már mellyik a' kettő közül a' szebb, a' nemesebb es közhasznobb hivatás, nem mi fogjuk ugyan elitelni, de en addig is, bocsánat e' kis szerenytelenségért, a' zajgó redactioval csakugyan nem cserélek.

Az *Ismertető* gazdasági részeben a' „Vág völgye" szintolly nemes tonusban tartott és több tekintetben győrdődtető, mint honi, kivált uri gazdasságunkra nézve érdekes es tanulsagos czikkely. De közhasznubbak es közelebbi erdekűek megis: „A' zöldtrágyáról", „Gabonákról" es „A' malatanak szant arpa' termesztesérol" irottak. — Az összmüveszeti resz a' „Repaczukorgyártas' haladasa" rekeszti be 's dr. *Rumy* György' „Polytechniai egyveleget" folytatja.

A' *Hetilapokban* kitünőbb czikkelyek: „Épitvényalkotók" (épületformak) *Novák* Dánieltől, „Hasznos felvilágositás a' vasutak' targyában" és London' ismertetesének folytatasa.

A' *Rajzolatok*ban *Damján* ur kegyetlenül bánik ugyan a' müvszettel, az asszonykkal, a' ferjfiakkal es önmavalóság — nincsenek elethüség 's igy elettanulsag nélkül. Sok ugy nevezett *költő*, ki üres formákkal es csengő szavakkal, de semmi egyebbel nem, bir, mit nem adna érte, ha azokat illy való es elő termeszettel tudna betölteni. — A' pesti hirek között értjük, hogy a' nemzeti szinháznban f. hó' 6kan egy uj bolőzat (*Gaul* Peleskei notárius; muzsikája *Thern* ifju müvésztől) adatott; a' budai közönség pedig ugyane' hó' elején magát *Averino* („der erste Alcide in Europa" — ugymond a' czedula) mutatványaival mulatta az arenában.

A' *Regelőben* „A' két kép" és „Hegyi vár" jól forditott elbeszélések. — A' *Honmüvész*' játékszini tudósitasiból kiemeljük ezeket: „Pest, sept. 25. Atya es volegény egy szemelyben; nézők kevesen. — Az első felvonas után *Jansa* ur, a' becsi conservatorium' rendes tanitója 's a' cs. k. hangászkar' tagja (miután a' pesti német szinpadon már 3-szori hangversenyeben fellépett) a' 12 evü *Taborszky* Gabrielával, amaz hegedün, ez zongorán Beriot es Asbornetól változatokat játszottak. T. Gabriela szép reményekkel biztató növendek, fejledő bimbókkal das tavasz: Jansa ur pedig a' reményeket már megérlelt es becsülhetlen arany gyümölcsökkel bővelkedő nyar. Ref. már sok hegedüst hallett, kik kézficzamitó nehezségekben keresték a' mesterséget, de poesist, kivált illy mértekben, es ennyi árnyéklatot még egyben sem talált. Jansa ur nem ollyan kez-lab-s fejlődő dolgozó hegedüs, mint nemelly virtuoznak fonákul kürtölt charlatan, hanem szilárd nyugodtsággal álló férjfiu, ki a' legnagyobb nehezségeket is bizonyos biztos könnyüséggel győzi le. A' lelkesedett közönség zajos tapsokkal 's többszöri előhivatassal tisztele a' müvészt, ki 2-dik fvnas után még egy hevenyészetet (igy vala a' hirdetmenyen; hollott phantasianak, vagy meg jobban változatoknak kellett volna nevezni; mert hevenyészet = improvisatio) adott a' hegedün ten szerzeménye szerint (az istenért, hirdetmenyiró ur! miesoda orthographia es gramatika ez!). Es esten Schodelné asszonyt nehány mübárat nagy eji zenével tisztelé meg. — „Oct. 1-jén újolag Marót bánt látuk igen hanyagul előadatva. Nézők a' karzaton türhető szammal, máshol gyeren." Ihol van, la! a' karzat a' Marót bán' publicuma! Egyébiránt nem sokára lesz szereneseje a' szemleirónak is egy mübiralatot közleni Marót bánról a' Századunkban, midőn, ugy véli, az eddig e' müről szemlejében elmondottak még inkább igazolva lesznek.

A' *Társalkodó*ban semmi ujság. — A' *Hazzai Mulatságok* dr. *Rumy*' valaszát folytatjak *Plodz* ur' igazitasaira. — *Nemzeti Társalkodó*, a' multkor ket szám adatvan, ez uttal nincs.

A' *Vasárnapi Ujság*ban főbb czikkelyek: „Irlandi boszú" és „Erczgazdagság az Uralban", mind a' kettő K(rizbay) M(iklós) ur által közölve. Ugy látszik, *Brassai* ur, hihetőleg rectori gondjai' következesében, vegkepen ur, *Krizbay* ur lepett. — A' *Mulattató* tovább is Kölcsey' Parainesisét folytatja.

Csató Pál.

*) I. „Pest, dec. 24d. 1837. Kedves barátom uram! Pestről elmenetelekor azt nyilatkoztatá előttem, hogy ha később akármiker is Pesten elly foglalatossága akadna, melly bizonyos 600 váltó ft. jövedelmet hozna, hajlandó volna barátom uram Pestre vissza jöni; azt is mondá egyszersmind, hogy ha a' magyar szinháznál költöre lészen szükség, ezen hivatalt kedvvel fogadandja el. Most elélegesen 's röviden — mert hosszabban irnom lehetetlen — azt kérdezem, hasonló gondolkodásban van-e még kegyed? 's a' szinházi költő' hivatalát elvállalná-e? — Válaszoljon kegyed, 's ha igennel felelend, azonnal hövebb értekezésbe fogok bocsátkozni. Most boldog új évet kivánva, vagyok őszinte barátja Bajza. s. k. U. i. Van-e sok előfizetője a' Hirnöknek? Ezt csak szabad lesz kegyednek megmondani." — II. „Pest, jan. 30d. 1838. Kedves barátom uram! Talán nehezteli is, hogy két rendbeli levelére olly sokáig hallgattam: de nem lehetett másképi, mert nekem a' szinház' igazgatásánál a' sok vesződség mellett még az a' lelkelőli boszúságom is van, hogy minden dolgoknak ráklában kell menniök a' vármegyének kényelmekhez és procrastinatiókhoz szokott urai miatt. A' kegyed' ügyében még most sem irhatok semmi bizonyost: de miután második levelében hajlandóságát mutatja kegyed a' hozzák jövetelre, legalább hövebb es specialisabb értekezésbe bocsátkozhatom kegyeddel. Ha kegyed a' szinház' költői vagy irói hivatalát elfogadná, következők volnának kötelességei: 1) Arra ügyelni, hogy a' szineszek hibáitanál beszéljenek magyarul és az idegen szavakat es neveket hibáitanál ejtsék. 2) Hogy az igazgatónak a' német 's francsia levelezésekben 's általában, a' mit ezen nyelveken irni szükség, azokban segédkezeket nyujtson, miathogy S...., kinek ez kötelessége volna, erre nem használható. (Ez évenként csekélységre megyen.) 3) Az igazgatót a' próbákon (uj darabokban vagy más fontosabbakban, hol jelen lenni szükséges) suppleálná. 4) Prologot, alkalmi verseket vagy alkalmi darabokat, (ollyakat t. i. mellyeket lehet megrendelésre is irni) midőn szükség, készíteni. 5) Jutalmazandó eredeti szindarabokat megbirálni, ha valljon szini hatást, igéreet-e? 's ezt mint választmány' tagja. — Továbbá ezen választmány' jegyzője volna. 6) Némelly darabok' szikiatait kiigazitani. Mennyit 7) Minden évben egyhét az igazgató által kijelelendő nevezetesebb szinművet ingyen forditani. Ezen foglalatosságokért és gondolom, hogy 800 váltó forintot ki birnék eszközleni a' vármegyénél. Ebben 500 váltó forintot ki birnék eszközleni a' vármegyénél. Ebben de ehhez kegyed évenként 3-400 forintot birna szerezni munkái' 2000 forintot is adnék: de a' deputatio' gondolkodását tudom, es többet 800-nál nem rendeyiek kivihetni, mert igen sok költségeink vannak 's ezen urak még mindig azon fonák ideákat táplálják, hogy hazafiságokat kell mutogatni da tenni, ha nincs jöje, cancellistája, tisztartója, díszitője, ruhagondviselője, egy szóval *szlanja* vagyok 500 pengő forintért; de ha ők nem ajánlanak többet, és azok szem fogok kérni, mert azt hiszem, hogy az ügyért van módomban tenni még most egy kis áldozatot is; kegyed nincs abban az állapotban 's nem volna akosag-kegyedtől valami ilyet akarni: de azt azt akarom mondani, hogy ha directorjoknak, kinek fáradságait többször magok elismérik, nem adnak 500 forint, akkor nem lehet remélni, hogy a' szinház' költőjének, ki ők még most nem is tartanak szükségesnek, annyit adjanak mennyit érdemlene. Sebesen irtam es összevissza: de kegyed meg fog érteni. Eljen szerencsésen — barátja Bajza. s. k. U. i. Mennyi előfizetője van a' Hirnöknek?" — Kivülről: „Tek. Csató Pál urnak Pozsonyban."

(1) **Könyvtári árverés.**

October' 22dikén, reggeltől kezdve, boldogult Greguss Mihály' lyceumbeli volt-professornak ezer darabot tálhaladó könyvtára, melly illatumbeli volt-professornak ezer darabot tálhaladó könyvtára, melly illatnyire nagybecsü görög, latin, francsia, német, magyar és tót, *philosophicus* es historicus könyvekből áll, azután nemelly házi bútorok es ruhadarabok is, árverés' utján el fognak adatni. (2)

Pozsony, oct. 14. 1838.

(2) **Árverés.**

A' nagymaltósági kir. magyar udvari Kamara' rendelésére *Madarassy* Ferenczt elkészitett amsarisi püspök es pozsonyi prepostnak hagyományához tartozandó drágaságok, szastsmarok, (Tisch-Aufsatz) két nagy ezüst asztali-ékszig (Tisch-Aufsatz) és tálattik — 1 egy pereselmüvel diszitett borda-ezüst tálattik — 1 egy pereselmüvel diszitett borda-ezüst edény — 1 egy tükör, és órák, nehány öltözet-darabok 's fehérruhák — 1 azulán mintegy 20 alá fehér bor borda szikkel, 'a több bontetlila kilonás-borok (extra Wine) — 1 torabbá egy fülig fedett kaszéza (Balesche), egy czigaretta-tartó, 1 végre 16 marok nagyságu két szárke lá szarcsi, kosárral együtt — 1 egy ezüstös pozsonyi ugynevezett prépostnak' nagyudvarádi kapitalan-czimban tartandó nyilvanyos árverés' utján legtöbbet ígérőknek azonnali kész fizetés iránt fognak eladatni. (2)

Pozsony, october' 22dikén 1838.

POZSONYBAN, nyomtatja ifjabb *Schmid Antal*.